ուրնները իրենց դիրքերը լքելով անցեր էին եռեւի թաղամասի տուները:

Պարզուեցաւ հետեւեալը.— Նախապէս օգնութեան փութացող Տ. Վարդանեանը, իր ընկերներու հետ կաքաւեանի դիրքը հասնելով, կը տեսնէ, որ թշնամին կղզիացուցած է յիշեալ երկու դիրքերը, հրացանային կրակի ներքեւ առնելով հաղորդակցութեան ճամբան, որ փողոց մըն էր: Անվեհեր Վարդան կ'որոշէ ինք մինակ անցնիլ օգնութեան. դուրս կը նետուի թշնամու գնդակներու տակէն դիմացի դիրքը, բայց մուտքին չհասած զլխէն եւ կրծքէն գնդակահար կ'իյնայ անշունչ: Ահա անվեհեր դինուորի հերոսական այս մահը՝ ուժգին կ'անդրադառնայ կռուողներու կորովի վրայ. անոնք կը լքեն իրենց դիրքերը՝ խուճապի մատնուած:

Վտանգը սարսափելի էր: Երկրորդական գծի ինքնապաշտպանութեան տեսնիք պատրաստութիւններ չկային, մանաւանդ երկու դիրքերու կցումով՝ կառավարական ամբարի մուտքը կ'անցնէր թշնամու գծի վրայ: Իսկ եթէ անգամ մը թշնամին յաջողէր բարձրանալ քարաչէն եւ ամուր այդ չէնքի տանիքը, արդէն վճռուած կ'ըլլար քաղաքի դժբախտ ճակատագիրը:

Ուստի անցնելով գործի՝ պատրաստուեցաւ խախտուած դիմադրական գիծը, նոր դիրքերու չղթայով: Ապա մտածուեր ուժ մը դրուեցաւ ամբարի մուտքի դիմաց, արգիլելու համար թշնամու փորձը տանիքը բարձրանալու կամ դրաւելու:

Ժամը ցերեկուայ 4–էն (ը. թ.), երբ նախկինէ ժամացոյցը, դեռ 8 ժամ կար դիւերուան: Ինչե՛ր պիտի ըլլային, եթէ յարձակումը չարունակուէր: Բայց թշնամին դանդաղ մտաց: Ան կատարեց այն, որ պէտք էր մեր տղայք գործադրած ըլլային դիրքերը լքելու պարագային: Այսինքն՝ հրդեհումը, եւ թշնամին կատարեց այդ՝ մտնելով մեր թողած դիրքերը: Այդպիսով ան ժամանակ տուաւ մեզ՝ մեր նոր գիծը ամրացնելու, հոն ուժեր զետեղելու:

Այսպէս տեւեց կռիւը մինչեւ դիւերուայ ժամի 1–ը: Այդ օրը քաղաքի վրայ արձակուեցաւ 100–ի մօտ թնդանօթի գնդակ: Արդիւնքը եղաւ այն, որ զրաւուեցան մեզմէ երկու դիրքեր եւ սպաննուեցաւ մեր լաւագոյն զինուորներէն մէկը: Առաջ վտխարէն թշնամին տուաւ մի քանի տասնեակ դիակներ, որոնցմէ չատերը մնացին մեր դանազան դիրքերու առաջ դէտնատարած:

Այդ օրուայ հրանօթներէն եւ գնդակներէն՝ մեծ մասամբ ազատեցան մեր բոլոր դիրքերու վերնայարկերը: Առանձնապէս խաչքոլոզ ճեղքուածքներ ստացան Մարութեանի եւ յարակից տուները:

Կռիւը թելադրեց մեզ հետեւեալ խնդիրները. ա) ուժերու մասնակի փոխտուութիւն՝ համաձայն կարեւոր դիմադրական մչտական յարձակումներ կրող դիրքերու. բ) երկրորդական պաշտպանողական գծի պատրաստութիւն. գ) դիրքերու ամրացման հիմնական աշխատանքներ. դ) կարգապահական–զինուորական որոշ հրահանգներ. ե) յարաբերութիւն Այգեստանի հետ:

Երեկոյեան տեղի ունեցաւ Ձին. Մարմնի նիստը:

Ծորհրդաւոր եւ վեհ էր այդ րոպէն, երբ զինուորը ընկերները զինաւոր, վառօդի ու արեան մէջ մկրտուած, դիրքերէն ժողովի եկան: Դուրսը կ'աղմկէր թշնամու հրացաններու ոտրտը, իսկ մենք անհրաժեշտօրէն հատաքուեր էինք Առաջնորդարանի մէջ: Վերջին ապահով վայր մը ըլլալով՝ ամրակոծութենէն՝ հոն փոխադրած էինք Շատրը եւ մեր ամրողջ ռազմամթերքը:

Ազօտ լոյսը կը լուսաւորէր մթին սենեակը: Հոն ալեոռներու վրայ տեղ բռնած՝ բոլորուեր էինք սեղանի չուրջը: Լուրջ եւ սառն էր բոլորի արտայայտութիւնը: Զկար երբեմնի մեր կատակներով համեմուած ժողովը, երբ հաւաքուած այս կամ այն ընկերոջ տանը կը զրազուէինք եւ կը պատրաստուէինք ներկայ ծանր օրերու համար:

Այդ օրը չկար մեր փորձառու Դաւոն, որ առաջին օրն իսկ զէմքին ծանր վիրաւորուած՝ հիւանդանոցն էր փոխադրուած: Այդ օրը մեզ հետ էր Հայր Դանիէլը, որ բախտի բերմամբ՝ զէնքի ընկեր եղաւ մեզ:

Ներկայ էր պ. Միրզախան, որու հետ իրենց տանը յաճախ կը լսէինք իր իրաւաբանա-